

วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขงที่มีผลกระทบต่อบริบทท้องถิ่น

The Comparative analysis of Greater Mekong Sub-region which affect the local context

สว่าง กันศรีเวียง¹

สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

80 หมู่ 9 ถนนพหลโยธิน ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

เมลล์ติดต่อ: songs_k@hotmail.com

Sawang Kansriwiang²

School of Law, Chiang Rai Rajabhat University

80 moo. 9 Paholyothin Rd., Muang District Chiang Rai Province 57100

E-mail: niticru@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1. เพื่อศึกษาถึงระบบกฎหมายของ
กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mdkong Subregional) มีอยู่อย่างไร 2. เพื่อศึกษา
ถึงหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการ การคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาค
ลุ่มน้ำโขง (Greater Mdkong Subregional) มีอยู่อย่างไร 3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบ
กฎหมายลิขสิทธิ์ ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mdkong Subregional) ว่า
เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร 4. เพื่อศึกษาถึงประเด็นของกฎหมายลิขสิทธิ์และอุปสรรคที่ทำให้
ให้เกิดปัญหาของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mdkong Subregional) มีอยู่
อย่างไร ผลการวิจัยพบว่า

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย E-Mail: songs_k@hotmail.com

² Assistant Professor, Lecturer

1. ระบบกฎหมายของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Maekong Sub-region) แบ่งเป็น สามกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Civil law อาทิ ประเทศไทย ประเทศกัมพูชา กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Common law คือ ประเทศเมียนมาร์ กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Socialist law อาทิ ประเทศเวียดนาม ลาว และจีน
2. หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง พบว่า มีทุกประเทศ ยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวซึ่งไม่มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะ นั้น มีหลักเกณฑ์วิธีการคุ้มครองที่เหมือนกัน
เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศแม่น้ำโขงพบว่า ด้านระบบและขั้นตอนการให้ความคุ้มครอง นั้นเหมือนกันในทุกประเทศยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านบังคับการใช้สิทธิ์นั้นเหมือนกันทุกประเทศยกเว้นประเทศเมียนมาร์และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านกระบวนการนั้นเหมือนกันยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. กฎหมายลิขสิทธิ์ ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mdkong Subregional) มีข้อเหมือนหรือแตกต่างกันดังนี้

3.1 ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น เหมือนกัน คือ ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยอัตโนมัติโดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนลิขสิทธิ์ อีกทั้งยังมีระบบบันทึกข้อมูลลิขสิทธิ์ที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ทรงลิขสิทธิ์ในการพิสูจน์สิทธิหากมีการละเมิดเกิดขึ้น

ข้อแตกต่าง ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น การคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศเมียนมาร์นั้นให้ความคุ้มครองเฉพาะลิขสิทธิ์ในประเทศเท่านั้นไม่ขยายความคุ้มครองไปยังลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ส่วนประเทศอื่นๆ นั้นให้ความคุ้มครองรวมไปถึงลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศด้วย

3.2 ขั้นตอนการขอรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยอัตโนมัติทันทีที่ผู้สร้างสรรค์ทำการสร้างสรรค์งานนั้นเสร็จสมบูรณ์โดยไม่ต้องจดทะเบียนแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่มีขั้นตอนการขอรับความคุ้มครอง

ข้อแตกต่าง ไม่มี

3.3 การบังคับใช้

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น ให้ความคุ้มครองการบังคับใช้ทั้งในเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงและการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอ้อม

ข้อแตกต่าง ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น ให้ความคุ้มครองชนิดของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ต่างกัน

3.4 กระบวนการ

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น มีกระบวนการดำเนินคดีกับผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ทั้งทางแพ่งและทางอาญา และมีกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองโดยเฉพาะ

ข้อแตกต่าง ระบบกฎหมายที่ใช้เพื่อพิจารณากกระบวนการมีความแตกต่างกัน

4. จากการศึกษพบว่าประเด็นของกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Maekong Sub-region) มีอยู่ดังต่อไปนี้

ประการแรกคือ ระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน ประการที่สองคือ การให้ความคุ้มครองที่บางประเทศให้ความคุ้มครองทั้งลิขสิทธิ์ภายในและต่างประเทศ ในขณะที่บางประเทศให้ความคุ้มครองเพียงลิขสิทธิ์ในประเทศเท่านั้น ประการที่สามคือ ประเทศบางประเทศไม่มีกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะ ประการที่สี่ ชนิตงานสร้างสรรค์ที่แต่ละประเทศให้ความคุ้มครองนั้นมีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาว่า ลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองในประเทศหนึ่งอาจไม่ได้รับความคุ้มครองในอีกประเทศหนึ่ง

คำสำคัญ: ระบบกฎหมาย, Civil law, Common law, Socialist law

Abstract

The Adjective of this study is to 1. Study the legal system of Greater Mekong Sub-region (GMS) 2. Study the process and regulations of GMS copyright protection mechanism. 3. Compare and analyse the similarity and distinction of GMS countries copyright law.

1. The legal system of GMS countries could be separated into 3 groups which was Civil law including Thai and Cambodia, Common law of Myanmar and Vietnam Laos and China which adopted Socialist law as mandatory legal system.

2. In part of regulation, process of granting copyright protection of GMS countries. Most countries within GMS has copyright protection available, except for Laos PDR which has no specific legal provision for such matter. Every countries with the law has the same copyright protection mechanism.

3. By Comparing the copyright law of GMS countries, the research found each countries copyright granting process to be the same except for Laos PDR. The exercising of rights was the same in each countries except for Myanmar and Laos PDR. In part of process every countries contains similar context except for Laos PDR in which the law was not yet available.

The similarity and distinction of GMS countries copyright law

Copyright protection system

Similarity ,Except for Laos PDR, most GMS countries copyright law was available. The protection process is the same which was automatic protection promptly with the completion of creative works. There were also the registration system to verify the validity of copyrighted works when the infringement occurs.

Distinction ,The copyright protection system of GMS countries, except for Laos PDR which has no specific provision, was mostly similar with each other which cover international protection but Myanmar only provides copyright protection domestically.

Copyright protection granting step.

Similarity ,Except for Laos PDR, Most GMS countries has automatic copyright protection after the completion of creative works in place. The protection needs no registration, hence, the granting step was not available.

Distinction ,None

The exercising of rights

Similarity ,Except for Laos PDR, Most GMS countries copyright law cover both direct and indirect copyright infringement.

Distinction ,Except for Laos PDR, Most GMS countries copyright law cover different category of creative works

Process

Similarity ,Except for Laos PDR, Most GMS countries copyright law contains both civil sanction and criminal offences with specific copyright provision.

Distinction ,Different legal system made different process.

The Issue and Challenge of GMS copyright law based on the study.

First, the different legal system. Second, there was still a country with only domestic copyright protection law. Third, a country still has no specific copyright law. Fourth, the different category of creative work which was copyright protected may resulted in inconsistency of copyright protection internationally.

Keyword: Legal system, Civil law, Common law, Socialist law

1. บทนำ

หลังจากกระแสประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เริ่มมาแรง ช่วงหลังมานี้ คนไทยอาจได้ยินชื่อ “อีสต์-เวสต์คอริดอร์ส” หรือ “นอร์ธ-เซาธ์คอริดอร์ส” บ่อยมากขึ้นโครงการที่มีชื่อแปะท้ายว่า “คอริดอร์ส” (corridors) เหล่านี้คือเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างเมืองสำคัญๆ ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion) ประกอบด้วย 6 ประเทศคือ ไทย จีน (มณฑลยูนนาน) เวียดนาม กัมพูชา ลาว พม่า กลุ่มประเทศเหล่านี้มีประชากรรวมกัน 250 ล้านคน มีพื้นที่รวมกัน 2.3 ล้านตารางกิโลเมตร (เทียบได้กับยุโรปตะวันตก) มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ และเป็นภูมิภาคสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ ของเอเชียตะวันออกของโครงการนี้คือ GMS Economic Corridors หรือแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง” มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุน ในภูมิภาคนี้ โครงการนี้ได้รับเงินอุดหนุนจาก ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย หรือ ADB (Asian Development Bank) ในการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานหลายแขนง โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมทางถนน แต่ก็รวมถึงระบบไฟฟ้า โทรคมนาคม สิ่งแวดล้อม และกฎหมาย โครงการเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 1998 ในที่ประชุมรัฐมนตรีของประเทศลุ่มน้ำโขงที่มะนิลา และประเทศไทยได้ลงนามในกรอบความร่วมมือตั้งแต่ปี 2535 ทางกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion) การพัฒนาความร่วมมือเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศประกอบด้วยประเทศไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้ (ยูนนาน) หรือ รู้จักกันในชื่อ หกเหลี่ยมเศรษฐกิจ โดยมีพื้นที่รวมกันประมาณ 2,300,000 ตารางกิโลเมตร มีประชากรรวมกันประมาณ 250 ล้านคน มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการนี้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยรัฐบาลไทยได้ขอความช่วยเหลือทางวิชาการจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asean Development Bank: ADB) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง วัตถุประสงค์ ส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ เพื่อก่อให้เกิดการจ้างงาน และยกระดับการครองชีพของประชาชนในพื้นที่ ส่งเสริมและพัฒนาคือความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก

พื้นที่ GMS ประกอบด้วย 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้ (ยูนนาน) โดยในส่วนของประเทศไทย มีพื้นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ภาคเหนือตอนบน 9 จังหวัดได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน และตาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 จังหวัดได้แก่ นครพนม เลย สกลนคร หนองคาย อุดรธานี อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และมุกดาหาร ภาคตะวันออก 2 จังหวัดได้แก่ ปราจีนบุรี และสระแก้ว

กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional) ประเทศไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้ (ยูนนาน) มีระบบกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และกฎหมายที่แตกต่างกันโดยเฉพาะกฎหมายลิขสิทธิ์ ของกลุ่มประเทศสมาชิก ลิขสิทธิ์เป็นประเภทหนึ่งของทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งผู้สร้างสรรค์งานประเภทที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นจึงจะได้ ลิขสิทธิ์เป็นการทันทีไม่ต้องจดทะเบียนหรือขอความรับรองจากรัฐ ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการของอนุสัญญากรุงเบอร์ลินว่าด้วยการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม (Berne Convention for the protection of Literary and Artistic works) ที่ห้ามการกำหนดเงื่อนไขของการได้มาซึ่ง ลิขสิทธิ์ ไม่ว่าจะในรูปแบบใดๆ

ดังนั้น ระบบกฎหมายของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional) มีอยู่อย่างไร หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการ การคุ้มครองตามกฎหมาย ลิขสิทธิ์ ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional) มีอยู่หรือไม่อย่างไร กฎหมายลิขสิทธิ์ ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional) มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ประเด็นของกฎหมายลิขสิทธิ์และอุปสรรคที่ทำให้เกิด ปัญหาของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional) มีอยู่อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศที่พัฒนาแล้ว (กฎหมาย ต่างประเทศ) และกฎหมายระหว่างประเทศ ประกอบกับหาข้อเสนอแนะแก้ไขข้อขัดข้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระบบกฎหมายของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional) มีอยู่อย่างไร
2. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการ การคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่ม ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional) มีอยู่อย่างไร

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional) ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
4. เพื่อศึกษาถึงประเด็นของกฎหมายลิขสิทธิ์และอุปสรรคที่ทำให้เกิดปัญหาของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional) มีอยู่อย่างไร

3. วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนวิธีการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1. ทำการศึกษาและค้นคว้าทางวิชาการ (Documentary Research) โดยทำการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากกฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ระบบกฎหมายของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ตลอดจนตำราเรียน กฎหมายและวารสาร วิทยานิพนธ์ คำพิพากษากฎีกา ความเห็นของนักกฎหมาย บทความที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ (ทบทวนวรรณกรรม)

ขั้นตอนที่ 2. วิเคราะห์ข้อมูล (content analysis)

ขั้นตอนที่ 3. สรุปผล

ขั้นตอนที่ 4. นำมาบรรยายในรูปของความเรียง (analytical description)

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
2. ระบบกฎหมายของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

5. เครื่องมือการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงเป็นการวิจัยคุณภาพเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (analytical description) ที่ไม่เน้นวิธีเชิงปริมาณ แต่ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในการวิเคราะห์และตีความ

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

จะใช้วิธีการที่สำคัญ คือ วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งขั้นต้นและขั้นรอง (primary and secondary sources) ได้แก่ กฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ระบบกฎหมายของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ตลอดจนหนังสือ ตำราเรียน กฎหมายและวารสาร วิทยานิพนธ์ คำพิพากษากฎีกา ความเห็นของนักกฎหมาย บทความที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ งานวิจัยต่างๆทางเว็บไซต์ เป็นต้น

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในการวิเคราะห์และตีความและนำมาบรรยายในรูปของความเรียง (analytical description)

8. ผลการวิจัย

8.1 จากการศึกษาพบว่า ระบบกฎหมายของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Maekong Sub-region) แบ่งเป็น สามกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Civil law อาทิ ประเทศไทย ประเทศกัมพูชา กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Common law คือ ประเทศเมียนมาร์ กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Socialist อาทิ ประเทศเวียดนาม ลาว และจีน

8.2 จากการศึกษาพบว่ากลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mdkong Subregional) มีหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการ การคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ มีทุกประเทศ ยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวซึ่งไม่มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะ เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศแม่น้ำโขงพบว่า ด้านระบบและขั้นตอนการให้ความคุ้มครอง นั้นเหมือนกันในทุกประเทศยกเว้นประเทศประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านบังคับการใช้สิทธิ์นั้นเหมือนกันทุกประเทศยกเว้นประเทศเมียนมาร์และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านกระบวนการนั้นเหมือนกันยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

8.3 จากการศึกษาพบว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregional) มีข้อเหมือนหรือแตกต่างกันดังนี้

8.3.1 ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น เหมือนกัน คือ ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยอัตโนมัติโดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนลิขสิทธิ์ อีกทั้งยังมีระบบบันทึกข้อมูลลิขสิทธิ์ที่ให้บริการแก่ผู้ทรงลิขสิทธิ์ในการพิสูจน์สิทธิหากมีการละเมิดเกิดขึ้น

ข้อแตกต่าง ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น การคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศเมียนมาร์นั้นให้ความคุ้มครองเฉพาะลิขสิทธิ์ในประเทศเท่านั้นไม่ขยายความคุ้มครองไปยังลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ส่วนประเทศอื่นๆ นั้นให้ความคุ้มครองรวมไปถึงลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศด้วย

8.3.2 ขั้นตอนการขอรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยอัตโนมัติทันทีที่ผู้สร้างสรรค์ทำการสร้างสรรค์งานนั้นเสร็จสมบูรณ์โดยไม่ต้องจดทะเบียนแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่มีขั้นตอนการขอรับความคุ้มครอง

ข้อแตกต่าง ไม่มี

8.3.3 การบังคับใช้

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น ให้ความคุ้มครองการบังคับใช้ทั้งในเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงและการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอ้อม

ข้อแตกต่าง ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น ให้ความคุ้มครองชนิดของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ต่างกัน

8.3.4 กระบวนการ

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น มีกระบวนการดำเนินคดีกับผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ทั้งทางแพ่งและทางอาญา และมีกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองโดยเฉพาะ

8.5 ข้อแตกต่าง ระบบกฎหมายที่ใช้เพื่อพิจารณากระบวนการมีความแตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่าประเด็นของกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Maekong Sub-region) มีอยู่ดังต่อไปนี้

ประการแรกคือ ระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน ประการที่สองคือ การให้ความคุ้มครองที่บางประเทศให้ความคุ้มครองทั้งลิขสิทธิ์ภายในและต่างประเทศ ในขณะที่บางประเทศให้ความคุ้มครองเพียงลิขสิทธิ์ในประเทศเท่านั้น ประการที่สามคือ ประเทศบางประเทศไม่มีกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะ ประการที่สี่ ชนิตงานสร้างสรรค์ที่แต่ละประเทศให้ความคุ้มครองนั้นมีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาว่า ลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองในประเทศหนึ่งอาจไม่ได้รับความคุ้มครองในอีกประเทศหนึ่ง

9. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่าในประเด็นของข้อกฎหมายลิขสิทธิ์กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง พบว่า ระบบกฎหมายของแต่ละประเทศสามารถจัดได้เป็นสามกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Civil law, Common law และ Socialist law หลักเกณฑ์ขั้นตอน และวิธีการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงพบว่า มีทุกประเทศ ยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวซึ่งไม่มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะ นั้น มีหลักเกณฑ์วิธีการคุ้มครองที่เหมือนกัน

เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศแม่น้ำโขงพบว่า ด้านระบบและขั้นตอนการให้ความคุ้มครอง นั้นเหมือนกันในทุกประเทศยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านบังคับการใช้สิทธิ์นั้นเหมือนกันทุกประเทศยกเว้นประเทศเมียนมาร์และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านกระบวนการนั้นเหมือนกันยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

10. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่มีผลกระทบต่อบริบทท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาถึงระบบกฎหมายของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mdkong Subregional) มีอยู่อย่างไร 2. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการ การคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mdkong Subregional) มีอยู่อย่างไร 3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mdkong Subregional) ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร 4. เพื่อศึกษาถึงประเด็นของกฎหมายลิขสิทธิ์และอุปสรรคที่ทำให้เกิดปัญหาของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mdkong Subregional) มีอยู่อย่างไร จากผลการศึกษานำมาอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

10.1 ระบบกฎหมายของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Maekong Sub-region) แบ่งเป็น สามกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Civil law กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Common law กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Socialist law

10.2 หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง พบว่า มีทุกประเทศ ยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวซึ่งไม่มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะ นั้น มีหลักเกณฑ์วิธีการคุ้มครองที่เหมือนกัน เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศแม่น้ำโขงพบว่า ด้านระบบและขั้นตอนการให้ความคุ้มครอง นั้นเหมือนกันในทุกประเทศยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านบังคับการใช้สิทธิ์นั้นเหมือนกันทุกประเทศยกเว้นประเทศเมียนมาร์และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านกระบวนการนั้นเหมือนกันยกเว้นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

10.3 ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น เหมือนกัน คือ ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยอัตโนมัติโดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนลิขสิทธิ์ อีกทั้งยังมีระบบบันทึกข้อมูลลิขสิทธิ์ที่ให้บริการแก่ผู้ทรงลิขสิทธิ์ในการพิสูจน์ลิขสิทธิ์หากมีการละเมิดเกิดขึ้น

ข้อแตกต่าง ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น การคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศเมียนมาร์นั้นให้ความคุ้มครองเฉพาะลิขสิทธิ์ในประเทศเท่านั้นไม่ขยายความคุ้มครองไปยังลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ส่วนประเทศอื่นๆ นั้นให้ความคุ้มครองรวมไปถึงลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศด้วย

ขั้นตอนการขอรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยอัตโนมัติทันทีที่ผู้สร้างสรรค์ทำการสร้างสรรค์งานนั้นเสร็จสมบูรณ์โดยไม่ต้องจดทะเบียนแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่มีขั้นตอนการขอรับความคุ้มครอง

ข้อแตกต่าง ไม่มี

การบังคับใช้

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น ให้ความคุ้มครองการบังคับใช้ทั้งในเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงและการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอ้อม

ข้อแตกต่าง ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น ให้ความคุ้มครองชนิดของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ต่างกัน

กระบวนการ

ข้อเหมือน ระบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นประเทศลาวซึ่งไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะนั้น มีกระบวนการดำเนินคดีกับผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ทั้งทางแพ่งและทางอาญา และมีกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองโดยเฉพาะ

ข้อแตกต่าง ระบบกฎหมายที่ใช้เพื่อพิจารณาระบวนการมีความแตกต่างกัน

ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Maekong Sub-region) ประการแรกคือ ระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน ประการที่สองคือ การให้ความคุ้มครองที่บางประเทศให้ความคุ้มครองทั้งลิขสิทธิ์ภายในและต่างประเทศ ในขณะที่บางประเทศให้ความคุ้มครองเพียงลิขสิทธิ์ในประเทศเท่านั้น ประการที่สามคือ ประเทศบางประเทศไม่มีกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะ ประการที่สี่ ชนิตงานสร้างสรรค์ที่แต่ละประเทศให้ความคุ้มครอง

นั้นมีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาว่า ลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองในประเทศหนึ่งอาจไม่ได้รับความคุ้มครองในอีกประเทศหนึ่ง

11. ข้อเสนอแนะ

11.1 เนื่องจากการเปิดเสรีอาเซียน การศึกษากฎหมายลิขสิทธิ์ต่อไปในระดับภูมิภาคอาเซียนจึงมีความสำคัญและควรที่จะมีการต่อยอดเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศอื่นๆ ในอาเซียนต่อไป

11.2 ควรมีการสร้างความสะดวกคล่องของกฎหมายแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยการทำเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศหรือในรูปของสนธิสัญญาพหุภาคีขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของกฎหมายภายในอนุภูมิภาคในประเด็นของประเภทงานอันมีลิขสิทธิ์ และการคุ้มครองลิขสิทธิ์ทั้งภายในและระหว่างประเทศด้วย

11.3 ประเทศที่ไม่มีกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นการเฉพาะต้องมีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่มีความสอดคล้องกับประเทศอื่นๆ ในอนุภูมิภาค

12. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

ประการแรก ควรศึกษากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาด้านอื่นๆ ประกอบ อาทิเช่น เครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร เป็นต้น

ประการที่สอง ควรศึกษากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของกลุ่มประเทศอาเซียน (AEC)

เอกสารอ้างอิง

เอกสารภาษาไทย

หนังสือ

จักรกฤษณ์ ครอบจัน. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ และเครื่องหมายการค้า.
กรุงเทพฯ : นิติธรรม ,2544.

ไชยยศ เหมะรัชตะ .ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา.กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2551 .

รัชชัย สุภผลศิริ. กฎหมายลิขสิทธิ์ .กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2544 .

พิศवास สุขคนธ์พันธุ์. ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ไทย. กรุงเทพฯ : นิติธรรม, 2552.

มานิตย์ จุมปา. กฎหมายลิขสิทธิ์เกี่ยวกับสำนักพิมพ์.กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2553.

วัส ดิงสมิตร . ลิขสิทธิ์ ด้วบทพร้อมข้อสังเกตเรียงมาตราและคำพิพากษาศาลฎีกา. กรุงเทพฯ :
นิติธรรม, 2551.

วิศิษฐ์ ศรีพิบูลย์ . คำอธิบายพร้อมด้วบทกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา. กรุงเทพฯ:ทิพยดา
,2548.

อรพรรณ พันธ์พัฒนา . คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์. กรุงเทพฯ : นิติธรรม , 2553.

อรุณ ประดับสินธุ์ . คัมภีร์ลิขสิทธิ์ 180 คำถามที่จำเป็นต้องไขคำตอบ. กรุงเทพฯ : พสุธา, 2554

บทความ

รัชชัย สุภผลศิริ.การได้มา การปกป้อง และการใช้ลิขสิทธิ์.กรุงเทพฯ : เนติบัณฑิตยสภา ,
2547.

ปริญญา ดีผดุง. ปัญหาการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายลิขสิทธิ์. กรุงเทพฯ : เนติบัณฑิตยสภา ,
2547.

ปริญญา ดีผดุง. ปัญหาบางประการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายลิขสิทธิ์. กรุงเทพฯ : เนติ
บัณฑิตยสภา, 2547.

เอกสารต่างประเทศ

หนังสือ

Bently , Lionel .&Cornish ,William R. United Kingdom in International Copyright Law and Practice, Volume 2. Paul Edward Geller &Melville B. Nimmer eds.,Oxford : Oxford University Press 1993, 2005.

Doi,Teruo . Japan. in International Copyright Law and Practice, Volume 2,Edited by Paul Edward Geller &Melville B. Nimmer . New York :Matthew Bender&Company,Inc.,1993,2005.

Geller, Paul E.& Nimmer,Melville B. International Copyright Law and Practice. Newark : Matthew Bender&Company,Inc.,2005.

บทความ

World Intellectual Property Organization, “Resources.”

<http://www.wipo.int/clea/en/clea tree org. jsp?expand=WO#WO>

World Trade Organization, “Intellectual Property:Protection and Enforcement,”

<http://www.wto. Org/English/thewto e/whatis e/tif e/agm7 e. htm>

World Trade Organization, “Report of the Working Party on the Accession of Viet

Nam,” <http://media.tuuoitre.com.vn/download/tailieu/VNM48.htm>

กฎหมายระหว่างประเทศ

Universal Copyright Convention 1952

TRIPs Agreement

อนุสัญญาเบิร์น ว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works)

อนุสัญญาบรัสเซลส์ ว่าด้วยการแพร่ภาพรายการโดยสัญญาณที่ส่งมาจากดาวเทียม (Brussels Convention Relating to the Distribution of Program-Carrying Signals Transmitted by Satellite)

อนุสัญญาเจนีวา ว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งบันทึกเสียง (Geneva Convention for the Protection of Producers of Phonograms Against Unauthorized Duplication of Their Phonograms)

อนุสัญญาโรมว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิการแปล สิทธินักแสดง สิ่งบันทึกเสียง การกระจายเสียง
ทางวิทยุ (Rome Convention for the Protection of Performers, Producers of
Phonograms and Broadcasting Organizations)
สนธิสัญญาองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกว่าด้วยลิขสิทธิ์ (WIPO Copyright Treaty-WCT)
สนธิสัญญาองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกว่าด้วยการแสดงและแผ่นเสียง (WIPO
Performances and Phonograms Treaty-WPPT)